

Bana kheda bucc

Ure kherant: Ian Flanders

Ure fieni: Pastɛɛr Timothée Somé

Ure kherant na maasin: Pastɛɛr Dɪbuloni Békol Daniel

Thumuso

paaji

1. Mō thĩeso hani paar fev (tōtᵛᵛᵛn paar) 4
2. Thĩ nro ikhaake hani Ulfē Tuna ke mianᵛ bana khedaar thumu 6
3. Thĩ nro bielike hani Ulfē Phaara n mianᵛ bana khedaarida 24
4. Dur khōkhōr ke dōni sokpaa bana khedaaridara ke hani Luki sebera 42

1 Thumur tɔtuɔn pa

Ɔbɔɔke si-n hunt Thāgbaa sebe (Bibil) si-n durɔre bure di thī nɔɔ ikha hale wɔ-n gbanɔ mɛna mɔ Thāgba hanɔ na ɔɔ 'li kha na tɔbila gi-n nuna bɔɔ fev. Gɔdonɔ Thāgba n gbaar thī nɔɔre a puno a muna si. Di thī kukuvu gi di sa ju pɔro a na ju kiru.

Si phiire a na dur kha thī nɔɔ biel thī nɔɔsɔraake. A-n hale bɔɔ fevuke tibil na-n hunt Thāgbaa sebe. Di ga bul ser di sa ju ju Thāgbara ga-n per. Thī nɔɔrera duɔn Bana khedaar na ɔɔ banasɔ.

1. Anye gi di Thāgba n gba thī nɔɔre da-n muna si?

Nɔ jena di asti yisɔ na puno na yi Thāgba ga. Sa-n ya', a-n mu dakha di si nɛa', sa puno dakha na tharaa ga. Di ger gi wire kherant Thāgbaa sebe, mɔ wa cuvnti si wɔ mɛ Thāgbaake gbaantɔ dɔbara a nuna wɔ mɔ a hanɔ, wɔ phiire thī nɔɔresɔɔke hanle wire fev, ke n ha sunɔ huɛ di si fu sa puno a ju Thāgbara a juna dakha kiru mɔ a-n cuvnti kona na kheraa yirɔ.

Wire kherant Thāgbaa sebe kɔɔ hale bɔ biella thuraake kana wɔ-n haantɔ banaa jɔɔ, di bana khedara kɔɔ jɔre dakha, di tɔbila fev kɔɔ jure bɔɔbɔɔ gure bana kher doni, na mɔ bana khedaar teenant a na-n hunt ɔɔ banasɔ. Ado

wɪ kɔɔ so ayɪ Thāgba hor bana khedaar, tɪbɪla kɔɔ jɪrɛ
gɪrɛ gɪ yāalnɪ gɪ so.

Thĩ nɪrɔrɛsɔɔkera punone a do thĩɛɛkɛ na bulo sɪnɪ dɪ sa
jalna yɛ kɪvɪlɔ mɔ sa jɪnɪ Thāgba dɪ a hulono.

**2. Thĩ nɪrɔrɛkɛ dɔnɪ bana khedaar thɔma dor
thĩɛɛkɛ n mɪanani jɔɔ wɪrɛ hanɪ dɪ kɔtuna ya?**

Nĩ wo, dɪkhāa dɪra, bana haanɛ dor thĩ kɔtɪ ka, sobɔr gɪ
mena gɪ dakha fɪ punone too duraakɛ, kākɛ wa-n haanɪ
numa bɔɔbɔa', asɪ thɔ gɪ liir mɔ sɪ dɔnɪ Bibil durdaar dɪ
sa cɪv wɪ dɪ wa jɪ jɪ kɪrɪ bɔɔbɔɔ.

Cacara sɪ teenane sɪ yāalɛ ɓo a mɪɛnɛ wɪ gɪrɛ dɔnɪ bana
khedaarɪ thɔ, agɪrɪ gɪrɛ gɪ yāalnɪ gɪ so asɪ Thāgbaa jɪra.

2

Thĩ nuro ɩkhasɔɔke wɩ-n mɩɛnanɩ mɔ̃ bana khedaar hanɩ Ulfɛ Tɩna

1. Bana khedaar biɛlɩke wɩ-n went Jakɔbi

Thāgba ninane ɔɔ caca ninanena, mɔ̃ a doni bana khedaar, le Jenejt sebera 48:16, sɩ punone hun ka paarɩle:

"Bisā kuuminəəke n 'le bɔnanɛ gɩ the Thāgbaa pa, vɛ ɩ thi kɔ̃tɩsɔ Abiraham na ljaki kɔɔ urɔni ɔɔ yɛ burɔ, Thāgbaake hune mini bɔɔbɔɔ a ho bana khedaar, a funa dawiike wɩ kɔ̃ mini a ina dana nĩ wireeke."

Thumiakera Abirahamɩ məl kɔɔ mia gɩ, kuunike wɩ-n went Jakɔbi gɩ. Ɔbɔɔke ɔɔ yi pɩ bɔ n kɔɔ thɔɔnɩ, a kɔɔ yaaale a bɔna ɔɔ mɔ̃sɔ. Thumiaake dɔ gure tɔ̃tɔnɛnɛnɩ ɔɔ bɔna thumɩɩ.

Wɩ kɔɔ kɔ̃ɔ Jakɔbi ɔɔ kaaraake nũ haane kɔɔ doni thɔ̃ kɔ̃fɩ ka. A kɔɔ dor tibilike na-n tooni cɔɔɔa', dɩ bɔ biɛl kɔɔ daan dɩ ca sa faa ɔɔ thi na ɔɔ - kuun dɩ do dɩpaarɩke a kɔɔ cuv wɩnt dɔ kɔɔ. Dɩ gɩ kɔɔ fɛrɛrɛ da jal ɔɔ jɛe pa ke kɔɔ hanɩ paarɩke hunɔnɛnɩ na sobɔr. Sɩ le mɔ̃ a na funɩ sɩ na he ɔɔ jɛe bikher, gɩ fɛrɛrɛ da khe banaa a na cuvna yena yur yena.

a) Bana khedaari thõ

Bana khedaar dor tibilike n hineni nũ gbuloneeke doni banaa, agibo bɔ, agibo nũ kpuso. Thoma guke doni yu gbuu thoma. Do fi ju tue bɔɔbɔɔ di banaa khor huon a yona nyuon a hi. Duraake thãgba nyuon na-n dani bɔɔbɔa' di paar khi ga thĩsɔke n 'leere, di bana khedaar teenane a kpa banaa a thɔa wi jalana paarike huon na biresɔraake hanani nyuon bɔɔbɔɔ. Thoma guke fi punoni caana thil kiir, gidoni fi teenane fi kee banasɔra puurera fevuke na dana wuni. Gi teenane fi 'le paarike buononi wi jul, bɔɔraake fi hani bɔ puurɔ, si gi do nɔɔ fi kēkerē fa-n pe banaasɔra, fi pier hũ nũ puunɔsɔke n yaaleni wi cuv puure. Ado bana ikhasɔ buure, gidoni thĩe guke n danani banaa dikhãa bɔɔ, bana khedaar teenane a jala a yaale wi birɔnɔ bana cuvɔ, kana puure na punoni a na dã wa'.

Bana khedaar n gbaar ɔɔ bɔ jɔɔ nakha ɔɔ banasɔ, di too kha na wer, a-n faa wi saagado bɔɔ gbe gi dɔbara gaaga. Bana khedaar teenane a do tibilike hanani fãga, ke faani dɔbara, a na-n pterna puu caar dudu.

b) Anyera Thãgba do khedaar Jakɔbura?

Jakɔbi mɔ a sɔni ayi: "...Thãgbaake hine mini a ho bana khedaar, a funa dawiike wi kɔ mini a dana nĩ..." so jur guke a muni Thãgbara, di a dor sobɔdaar. A hale wire fev, a ho bana khedaarke na-n faani ɔɔ banasɔa'. Jakɔbi dor tibilike ɔɔ yi hanana, na-n tooni cɔcɔa', si nenē wer,

a jure di thĩesɔɔke aa juna, narake ɔɔ yɔɔ pa na ɔɔ dɪpasɔ fev, si Thāgba wer dor sobɔdaar. Thāgbaa beruure, a thɔɔre bɔɔsɔ, narake bɔ puusɔɔke a caanani ɔɔ yi hanana a kɔɔ har kha na ɔɔ, adorake dikhāa bɔɔ Jakɔbi na durɔ bura, agtɔbɔ aa yia'.

c) Thĩ kɔtnasɔɔke n cve sɪni di si juna gure kani Jakɔbu yirɔ

Ado ni hanane Thāgbaa sebe ni punone hun gure mianu Jakɔbu yi hanadara. Gi hale Jenɛji 25 a dana 35 na 42 a dana 50.

Jakɔbi dor Aburham mɔl. Bɔɔke a doni dabobir diine a kɔɔ thɔne kha na ɔɔ thu na ɔɔ -kūu, gidonu a 'ler hu hananɛɛke a na hunani thĩe na fule. A gele karɔ pi, a kɔɔ fuure sa faa ɔɔ cɔdara sa jal wɔ ɔɔ jɛe pa. Di le, a he kher a ĩ a do lɛledaar du the ɔɔ punooke a hanani bana khedaar durɔ. A kɔɔ 'ler kuuminɔ yuɔr yenyɔ na ɔɔ khersɔ yenyɔ na wedara yenyɔ. Si wi biɛl, a kɔɔ tire kɔɔɛre a ker a bir duraake wɔ kuɔni, a bir a kuun kha na ɔɔ -kuun.

Si gure puuroni durɔn, mɔ aa kɔɔ punoni a hun ɔɔ bikona jɔɔɔɔlɛra mɔ gi teenana', sa hana bɔ jur biella a jɔ we fev, ɔɔ wɔ-n we Jojefi, di ger dɔ gure irenani thũ kha le cɔ kaarɔ. Di thũ khaalera dor nɔɔ, du ho a kɔɔ 'leere bɪsaanɔlɛra a nani thale bɔbɔ, si a bire a 'le mɔ ye jɔɔɔɔ kani pi Ejipiti dura, du do ɔɔ kɔɔ dɔ fāgadaari khukhu, di

mɔna a 'lentu too pa buʊ thale, ɔ ɔɔdara kɔɔ taare kɔmer kɔʊtunaake n kɔɔ hɔrɔnenu tɔbɔla.

Jakɔbu yi hanana, a kɔɔ caanane nɔwe jɔɔ, thɔ̃ kha, na mɔ̃ a-n urni ka a tooni dɔ̃ jal pa kpu, a kɔɔ jure bɔɔke dɔni dɔpa faa bɔɔ na bir kuun kha. A kɔɔ jure buʊ na bɔ puu, na dakha yɛ kuul jaal. Dɔ̃ bɔɔke ɔɔ yi pi bɔ̃ i kɔɔ thɔɔni, a sor ayi Thāgba dɔɔn unɔ khedaar.

Jakɔbi kɔɔ teenane a so amaji thɔ̃ i khasɔra. A-n kɔɔ hune dɔbara du ho a hor banaake boni a hunɔna ɔɔ khekhe a faana dɔbara yala puurera fev le bɔ̃ kparara. Sɔ̃ Thāgba kɔɔ jaal a yāal Jakɔbi bɔɔraale a kɔɔ buni; a bir a thɔɔsu a pe hueraake puure na hana'. Sobɔr gi, Jakɔbu pa Thāgba hor bana khedaarɔke n berani ɔɔ banasɔ bɔɔbɔɔ.

Ado nɔ̃, nɔ̃ hale a bā Thāgbaa banasɔra, ado ɔɔ too nɔ̃ punone hana tu ji ca ure, dɔ̃ a na-n ber ner ɔɔ sobɔda dora na ɔɔ bɔɔke a bɔrni wire fev ani yirɔ, adorake nɔ̃ har bɔ puurɔ du ha mɔ̃.

2. Bana khedaar biɛlɔke wɔ-n weni Davidi

Nenɛ sa jalane thumu yuukera dɔni bana khedaar a na ti dureeke hani Khikhu nɔ̃eke hani Thāgbaa sebera, ke Davidi kherenti.

Khikhu nɔ̃sɔ hor mɔ̃ nɔ̃ khɔ̃ sebe hani, na i dɔbi nɔ̃, na Thāgba biɛl nɔ̃sɔ. Ga nɔ̃sɔkera n kɔɔ bulle lɔjrayeldara

mɔ̃ wɪ-n gbeɓuni dɪ wa-n fuɔr Thāgɓa agɪbo mɔ̃ nte hanɪ dɪbara Thāgɓa fuɔr paar. Sɪ nīke, Khikhu nɛsɔ n bulle Thāgɓaa bɪsā ɔɔ ha pera na ɔɔ yi thudaa billo dakha. Khikhu nɪ jɔjɔ kɔɔ kherere dɪ the Daviduke donɪ lɪrayeldara balanyɔ fāgadaari pa.

Khikhu nɛ 23 dor seɓeɓeke thenɪ ire ɔɔ seɓesɔra feɓuɓe a kherentɪ. Khikhu nɛ 23 verse 1 a dana 4.

"Kɔ̃tin dɔɔn ɪ khekke, thīe na-n ɓɔr ma' ɔr dɔ nɔɔ, dɪ ma-n hur hɔ̃ yolola, sɪ dɪ thɔɔ mi dɪ jalna yɔ nɔɔraake jɪlenɪ ɔɔɔɔ, dɪ hana mi dakha fāga phaa. Dɪ ɔɔ i dɪbira dɔ nɔɔ, dɪ thɔɔ mi ɪ ne ti para a pe hv telena. Ado mi teenane ɪ seere ɓelenɛɓe kher dabirɔ hanɪ. Maar na-n fu mi thī puurɔ ga', gidonɪ fi har kha na mere: Afi kpakpaar gbol n thɔa mi sɪ afi bana khe gbol na-n ber mi."

Thumaaɓe n 'laare 'lar ka, dɪ gu toore do thī ɓɔn Thāgɓaa bɪsā jɔjɔra. Gɪ-n ha ser kɔɔr buɔ bana kheda thɔmana, dɪ thɔɔ sɪ dakha a per dɪ sɪ jɪ kiru ɓɔɓɔ, mɔ̃ Thāgɓaa n bernɪ kuun agɪbo kherike n gbaannɪ ɔɔ ha pe a dēe ɔrra.

Ɓɔɔraake aa kɔɔ donɪ fāgadaar pa', na ɔɓɔke a kɔɔ donɪ daɓolbir diine, bana khedaar Davidɪ kɔɔ do. Ɔɔ thu banasɔ a-n kɔɔ hun. Davidɪ kɔɔ mure mɔ̃ bana khe thɔma hanɪ, gidonɪ ɔɔ thethe kɔɔ dor thɔmana a yi gu. A kɔɔ

mure jurike a hanani thomanaakera a doni a puorna, di a koo yire thi nurore a gba miēna oo Thāgbaa ju thudaa billo, na oo ur pa nakha Thāgba.

a) Khukhi nɛ 23 verse 1 a dana 2

Bana khedaar n dor oo tho, bəənəəke khiinoni a puuna dakha ikhaso punone kpierna ka paarke hani khukhi ni seberaake. Wi kpiet waa thiē na ha ware yooyoo, wire pierni haar orra thiē n bo war wa 'lee thiē awi yi hanana ga. Si kietike si-n yaale si mu Thāgbaake doni beberdaar, ke fa hananoni tu jur, ke n teeni da-n pe sar gidoni nwe na puu caar dudu kpalale a dii sar. Ger do thiēeke n hōni kha wo na bana khedaari tho, di thiē guke doni sobor asi yirə.

*"Kōtin duon i kekhe, thiē na-n bor ma' or do
noo, di ma-n hiir hō yolola, si di thoo mi di jalna
yo nuraake hani cɔcɔcɔ."*

Thumu kōtū verseraake duon: Thāgba teenane ha pere. Adorake si har bo puura du ha mō asi yirə, si teenane sa-n kpaaraa na telene, si juna di a a-n kpierna ser oo hara.

Banaa hanane nyoon na hō yaale mōke khukhu nɛ soni. Sa-n diinə ga, di boo fev, bəənsəəke khienī ga thīsəəke n 'leere, gi khure mō fa 'li gini si bana khedaari tho gi di na thoo banaso na jalna bəənəəke banaa na punoni na

khul buɔbuɔ. Si mɔ fa cuɔni si wi kho hũɔ wi yɔna nyuɔn, gi teenane dikhãa buɔ fi kana huɛsɔke khiinoni a puuro.

Banasɔ na-n na wi gba huɛsɔke hanani nuwe na utweeke kporani phãphãphã ga. Anye wer dɔ nɔɔ wi-n kpani bana khedaara? Gidoni wi jire le huera, wa 'ler gire na bulo wuni. Gidoni wi hanane ha pere awi kekhera, wi hanane ha pere di a-n hun wer mɔ thĩe na bɔ warni.

Khikhi nweeke n mure mɔ Kɔ̄tun doni asi kekhe, a-n mure mɔ a doni ure n thɔani, di thɔɔ asi ne ka pa, du phelna dakha huɛeke si teenani si gba.

Thãgba hanane asi yi fev yaale, di ga do thĩeeki si-n kpiernani na gire doni tomi nũ thĩe na baa gaaga. Ɔɔ bɔ jira na ɔɔ bɔ donana, a punone thɔɔ si buɔraake si-n loni nuwera na bɔ gaarera, a punone a 'laa gire doni thĩ kɔ̄tuna asi yi hanana.

Ger gi Thãgba n kpiernane gire thue hanani yaale bo. Sobɔr gi wer, gi punone di banaa yaal a khul si a diinɔ puureeke na danaani ke doni hɔ nũ puunɔsɔ, na yo na bɔ puu. Ado bana khedaar wer gi, a-n diinɔ puuresɔka', si a-n dor buɔ si a na-n ber wi gi do nɔɔ puure na dã ɔɔ banasɔa'.

Sobɔr gi wer komer na yɔlkhaa, buɔ na khoɔ dor puureeke n koni maar ke hanle a pe nuwe tibil jɔjɔɔ yirɔ. Su

dorake Thāgba jire di puure hale, ma ku thī jɔjɔ hale puuroni ka du kue thīe, mē ikhasɔ n diinɔ gire na danani awi yirɔ.

i. Sopugo

Thāgbaa sebe n mu ser sopugooda, puureeke hani asi hara si da-n tɔ si diwɩɩ koo sa-n cue du a na nure nūu Thāgbara dakha. Khikhi nre 23 n dur ser aa Thāgba dor asi kekhe, ɔr dɔ ure n thɔa sinti na ɔɔ thumu, di ɔr dɔ ure n bullo sinti dakha di si puno a ji buɔ na puure, na sobɔr na s- sor.

Banaake wi faani du ha dɩbara na-n ji kana a-n jalna', mena gi ha dakha na kona na kheraake na jienɩ Thāgba hɩea', wi-n hale wa-n ji ka wa kanana', wi buure kɩere nyanyaa wer, di wi bir gɔ na muu puurera, wi-n kuere awi thethee yi na wireeke diɔ warni yi dakha. Su dorake si hanane sobɔr yaaale, si hanane thothɔɔda yaaale. Si hanane yaaale thīe n hirene sar kɩer ikhasɔraake sa tini, si hanane yaaale si ji gire sarani a bɔrna dakha cɩvrera. Kɔtɩke dɔnti asi kekhe n ha ser tu buɔ gireraake si hanani yaaale, a na thɔɔre sere fev biɩbiɩl neka pa nakha ɔɔ thumu.

ii. Bana kheda buɔɔke dɔnti asi ha ie

Khikhi nreeke n mure dakha bana khedaarɩke n thɔani ɔɔ banasɔ da-n pe hurera na daura. A mure mɔɔ bana khedaar dɔnti ure n birni di 'laa fāga ɔɔ banasɔra.

Sobɔr gi thuraake si hani ke kveani gire du do thĩ puu na puure do nɔɔ, kona na khera hanane ha ie yaale. Dikhãa buɔ thĩe n tutugo ser, di haar n kue si, di si 'lee nũ pere thale do nɔɔ, Thãgba n yaalni a thɔɔ si a pe hurera, a-n yaale a cuv si si hana dav asi hara, asi mara, na asi ha kuera si hana dav. Si caca thĩe duɔn gi teenane sere fev biɛlbiɛl n birɔ kuune kha na ɔr. Asi dipaso do nɔɔ di asi 'li kha na Thãgba kɔɔ kuur, si Kɔtɔnɩke dɔnti asi bana kheda buɔɔ a punone nɩwe caakera, du do Jeju Kirisitii tutugo buɔɔ thumu do nɔɔ. Thãgba punone faa asi sopugoso a ha si, a punone cuv si dakha di si bir kuun kha na ɔr gi do mē a yol asi hasoɔke kveani.

Gire n kpaaneni, ga do gi ferere da debi bo puuso asi yiro ga, Kɔtɔnɩke dɔnti asi khekhe, punone cuv si si hana ha u asi desora, a punone ha si boɔke sa hurni, a punone ha si fãgaake sa punonani na kɔɔnɔ nɩwera si sa-n yir. A na haan ser thuera, na ɔɔ thumu na ɔɔ thethee haake a-n hani kha na sere.

b) Khukhi nɩe 23 verse 4

"Ado mi teenane i seere belenēeke khir dabirɔ hani. Maar na-n fu mi thĩ puura ga, gidoni fi har kha na mere: Afi kpakpaar gbol n thɔa mi, si afi bana khe gbol na-n ber mi."

Ado sa kɔɔ caana khir a ya', nĩ agɔbo cɔɔ sa caana ger wi biel. Di ikhara, kho manane, ke doni kho puu ke doni Sida khoo n kuere tibila, dabolaa thĩthun a-n ku jɔɔ. Dikhãa dira wo, du do fãga bu wi cɔvna tibila na mɔ di bieldara n urni di wa-n ke kha awi ha, di ũ ca n ur da-n kena ũ ca hale gure, du do khir hale a too tibila kpiersɔra.

Bɔɔke si-n nient du do wire si juni agɔbo asi tibilsɔ khiiire, gele punone 'laa ha kuere ikhasɔra, maar agɔbo bulelesɔ. Thĩ nɔrɔreke Khikhu nie gbani telene ka, gure khir doni hor mɔ fi-n seeni beleneke doni dabirɔ haar tĩtĩ, surake Daviduke kherani Khikhu nieke jure tue: *"maar na-n fu ma"* Davidi mure gure doni kiru di puno so na tu jur thiena thake: *"gidoni (Kɔtin) fi har kha na mere"* a-n jalnane na thĩ nɔrɔreke doni bana khedaarida: *"afi kpakpaar gbol n thɔa mi si afi bana khe gbol na-n ber mi"*.

i. Bana kheda bɔɔ, asi berdaar

Kpɔre jena wo, di mɔ banaa n 'leni berre gi-n ther bana khedaari puno hanana a na-n ju do dakha ɔɔ thɔ bɔɔbɔɔ. Banasɔ n caanane puure diwɔlu koo. Bana khedaar teana a na-n kɛkerena hɔ nũ puunɔsɔke kɔmer funi. Dikhãa pa Thãgbaa sebe mu ser aa, Davidi kɔɔ cɔvɔre ga thĩsɔke bɔɔke ɔɔ thethe kɔɔ doni bana khedaar. Mena gi dakha, mɔ fa funi si fi 'le nyɔɔn na huɔn, bana khedaar teenane a thɔɔ ɔɔ banasɔ hueraake wi punoni caana thulkiir na

ɓelenaake dɔnti dabirɔ haar. Huesɔɔkera khiinoni thake punone cuɔ di maar fu banasɔ, sirake wi-n kpaane awi khekhera, gidonti wi hananaane ha pere.

Di mena gi dakha, wireeke si caanani Thāgba, a-n per tu ju ca ure ast hara, aa uner duɔn Kōtin, asi khedaar ado gi ha mɔ a na-n ber ser. Thale a-n cuɔ sere fev biɛlbiɛlla. Si hanane tu jur si si har Thāgbaa nyena, Thāgbaa nyenaake n cuenti haarsɔ du bir hana daw na asi ma booke si caanani khir.

ii. Bana kheda buɔɔke dɔnti thoɔho

Banaasɔ punone a lē hueraake bana khedaar phelni, gi yɔɔre di wa lē gidonti gi hor thīe guke n thoani banaa di wi buur. Ga booraale bana khedaar teenane a hanana gbuulike honti a kerre nuɔ gor-gor- agibo beber gbuul. Bana khe gbuul, a punone a bena bana wire n hunonani banaasɔ khiri si a kpa wi a pe hu buora. Beber gbuul a-n gba di bulna banaasɔoke tieni thurbi ballɔ agibo boka ka ballɔ.

Di mona gidonti banaa punone bu, sere dakha si punone bu. Bi jal sokpaa (Luki 8:4-15) ke Jeju munti n 'laare bulele jɔjɔ na der wire koo asi yi hanana. Sokpaake n mure fifilole na mɔ thīesɔɔke hanti ke thura di ga-n hal si. Ga thīesɔɔke punone cuɔ si di si huno kha na Thāgba, gi punone wur asi khɔ thuera, si Thāgba hor bana kheda

buɔ, ke dɔnt ha jodaar, a-n bire dt kpa si dt pe hu buɔra. A-n gbaar "bana khe gbuul" ɔɔ thumu da-n jaana si kpiere, mɔ si teenant sa-n ure, da-n durna si dakha ɔɔ husɔ. Thāgba n gbaar thīesɔke n kant asti yirɔ da-n muna si da-n thɔɔna dakha asti neka. Ado gi dā ser dt si hunɔna Thāgba, liir gidont bana kheda buɔ ado, a-n jaal asti yaal pa a taa si, si a kerna si a birnɔ ka si teenant si hana, kiru duɔn ɔɔ banasɔra.

iii. Bana khedaar buɔ, ke dɔnt asti nū pe bɔɔke si caanant khir

Ado si hanane tu jur gel dt Thāgba dor asti khekhe, hve na hale dt sa bir sa-n ma khir 'lo bā, gidont si punone hana tu jur dt khir do huɛke sa kanant si si l- yi buɔnaake hant Thāgbaa yɛ thīthun. Bil btel wo, ado Thāgba na do ant khekhea' nt hanane hve na-n maa, gidont na puno na 'le kpurake yi bɔɔke Thāgbaa ulfenant ɔɔ bisāsɔa'.

"Belēeke ka khir dabirɔ hant" dor thī nurore asti thethee huraaake si gban dt si telē khir, du do asti yi pure bɔɔke si caanant kho puu.

Sobɔr gi wer, ado asti khi bɔ na thɔɔ gi punone ha si maar na ha kuere. Khir dor thīeek n kont maar, dukhāa bɔɔ gi-n helle haar ka. Si ado Thāgba dor asti khekhe, si teenane si ji dt si punone a caana khir na 'lar na pure na dau, gidont

Kõtnuke dõnt asti khekhe har kha na sere, a na-n ha st 'lar na ha u.

A-n ha ser dakha nũ pere. Thi nũreeke dõnt yɔ u agibo ha ie nyuɔn na hõ yolo punone do hure, na yire khorr ha ie, ke dõnt yireeke ha pedaar n 'lent ado a khi pi.

Yire khorr thumura, puure fevuke n kõnt maar na mĩere fev na har asti khiro, sa ther pɔpɔl, paaraake puure na punoni na dã sa, na kãke sa hanant thĩe fev, thĩ bielake na bɔr sa', paartike sa hant kha khorr na asti khekhe. Nũ pe caakera, na ha pe caakera si hanant punone ha si 'lar na ha u bɔraake si-n caanant khir na nũwe asti huraake si gbant ke thura.

Davidi kɔɔ caanane ga thĩesɔke. Si punone so ɔɔ yi hanana a caanane nũwe jɔɔ, di bɔ jɔjɔrarake a kɔɔ caanane khir. Bɔraake a-n kɔɔ khent banaa, a-n kɔɔ teere da-n pe ɔɔ banasɔra, a-n kēkerenane hõ nũ puusɔke hõnt sidũ'ũu na kpesɔ. Si jena dakha di a kɔɔ caanane sɔrast kõti bielike dõnt Filistēdaar, ke wɔ-n went Gohati. A ga pɔɔr gbe ɔɔ yirɔ, gi kɔɔ ferere di ca si di ɔɔ 'lãlardara na-n weguu, di a kɔɔ wũɔ le bõ kparara. Na gele fev, Davidi kɔɔ yãale a khere:

"Ado mi kɔɔ teenane ã seere belēeke khir dabirə hani, maar na-n fv mi thĩ puurə ga, gidoni fi ha

kha na mɛrɛ. Afi beber gbol n thɔa mi di afi bana khe gbol na-n bera mi."

Thumtaake mianɪ, Davidɪ mure du jal kha na gre kɔɔ kanɪ ɔɔ yirɔ, gre a muni na tu jur dor gre Thāgba haanɪ hve a je gi hale dakha ɔɔ yirɔ. Na mɔ a caananɪ kēkerene na nwe ɔɔ yirɔ, sɪrake a kɔɔ hanane dau, a hanana tu jur Kɔtɪnɪ ha bulola, ke donɪ ɔɔ khekhe. Thāgba dakha na deba, si punone nĩ wo a phel cuu ca ɔlela a hun.

3. Thāgba bobontke wɪ-n went Ejekiel

Bibil bɔɔ, fāgadara, na wire n hunenɪ di gbul- kɔtɪna, na boni jidara, wɪ-n kɔɔ hun wer dikhāa bɔɔ di wɪ ho tibulaa khekhesɔ. Gɪdonɪ wɪ-n kɔɔ gbaar wire donɪ yɛ kulaa thɔ a na miena, ado di kɔtɪna gi ado di buura gi, di thɔɔ huera, na Thāgba fuɔr huera, thɔmaake bana khedaar n cuunɪ ɔɔ banasɔra. Thĩ nɔrɔreke donɪ bana khedaarɪda Bibil n gba da nuna si mɔ yɛ kuvldaar n thɔɔnɪ, na gre a teenanɪ a cuu ɔɔ thɔsɔra. Di mɔna bana khedaar kɔɔ teenanɪ a na-n hun mɔ ga bɔrnɪ ɔɔ banasɔra ɔɔ, thɔthɔɔdaar teenane a na-n hune gre na buloni tibulaake a-n hunni. Di mɔna bana khedaar teenanɪ a yaaɛ ka nyuɔn hanɪ na hɔ yolo a na haanena ɔɔ banasɔ, thɔthɔɔdaar dura teenane a yaaɛ fileeke a na thɔɔnanɪ tibula gɪdo nɔɔ tibula fev n 'le gre na bulo wunɪ awɪ yi hanana. Di mɔna bana khedaar teenanɪ a na-n kee ɔɔ banasɔra puurera na kēkerē caar du dura, mē

thõthõdaraake hani dura teana wi dõ thõma gidõ nɔ̃õ
tibila n puno wi too cɔcɔcɔ na ha u.

Si thĩ nɔ̃õ ca ure dɔni bana khesõda telene dakha wire
dɔni thõthõdara thuera. A hona wire dɔni Labesõ na
Pasitɛersõ na Āsiesõ. Gidonɔ̃ wire dɔni thõthõdara thuera
teenane wi hana kpiere wi yaal gire na buloni tibilaake
wi-n huni thudaa billo.

a) Thĩ nɔ̃õreeke dɔni bana khedaar puusõke hani ljirayel dura

Thāgbaa sebe so sare ayi bɔ̃ ikhara ljirayeldaraa bɔ̃õ, mɔ̃
thõthõdaraa fil kɔ̃õ hani n dõ nɔ̃õ du urna koere Thāgbaa
bobonasɔ̃ra.

Thĩ nɔ̃õreeke kɔ̃tinunake dɔ̃on Thāgbaa bobon biɛlke
wi-n went Ejekiɛlida ke hani Ejekiɛl 34. Ni hune thĩ nɔ̃õ
ukhaake a soni:

*"Hine gire Kɔ̃tin soni, ure dɔni khorrdar: Ga
puurore ljirayeldaraa khekhesɔ̃raake n hineni
awi thethee bara. Na ji di bana teana bana
khedara na-n khea' ya? Bana niin ni-n kho di
na-n tona bana luv, ni kuvre n̄ wire khonani si
na-n khe banaa ga. Na bul bana wire kpereneni
di wi bir 'le fāga ga. Wire gi-n khoni na pe wa
thia', di ure khani nɔ̃õ na lii na kho lidaa ga, di*

*wire kɔɔ boni na yaal wi a kpa wi a ina bana
cɔɔɔa'. Kpei, ni ka ũv wara mɔ ni hanani
punone a jɔ wi na fãga bu." (Ejekiel 34:2-4)*

Gɪ yɪre casti, dɪ yɛ kula n kɔɔ hune gure na buloni awɪ
thethe ɓo agɪɪ dɪ wɪ purɔ gure bani tibila. Awɪ thethe
wɪ-n kɔɔ hun ɓo, gure na dɔni ɪkhasɔ wɪ hun. Awɪ fil dɔɔn
wa-n thɔa tibila na fãga bu, na fil g- golone na tu phuvne.
Lɛle n kɔɔ ler dɪ wa-n per sɪ bɔdara n bir do bɔdaar bulo.
Wa-n ha bɔdara hɛ dɪ wɪ kpa wara. Thãgbaa too kɔɔ
phune yala puu caa du dura na buɔra dakha, na thĩ ɓɔrera
na ha ie 'leerera. Gure na dɔni wa-n hune wire yɔani na
wire teanani bulle ke kɔɔ hani lɪrayeldara thĩthun, du do
thoɔhɔa fire a phũv wɪ a lena a na debɪrɔ fil ca ure, Thãgba
n gba ɔɔ bobona da-n heena wɪ sor.

Sɪ jure dɪ wire dɔni yɛ kula Ejekiel bɔɔ, kɔɔ hunɔne na
Thãgba, mena gɪ ha na boni jidara. Gure na dɔni wa-n
fɔɔre Thãgba bɔ biɛl dɪbara ke dɔni Yidaar na sobɔrdaar,
ure kɔɔ taani lɪrayel dee duura Ejipiti dura, thul fɔɔre, na
nɔ kpaa thĩeke theni kɔtɛebiisɔɔ pa wɪ na. Thoɔhɔɔdara,
bire a do fil gɔgolɔdara, wa-n dur sobɔr bã, wɪ-n
mãmɔlone tibulaake muvni a pur dabirera na jɪ 'leerera na
khaarkhaar cɔvrera. Thãgbaa bobonasɔ dɪbara n kɔɔ yãale
wɪ naar thĩesɔ, bobonasɔ dɪbara n kɔɔ mia yɛ kula na
tibulala kuleeke na danani kɔɔɔ, a na u tibula feura.

b) Thāgbaake dɔnti asi khekhe

Thāgbaa bobonasɔkera n kɔɔ kpani thɔthɔɔdara di wa-n pe hu buɔra, na kɔɔ puno a debi tibila ga.

Ga buɔraalera Thāgbaa bobonike wi-n wenti Ejekiel lonane kherereeke dɔnti ha pedaa, gireraake na unani yɛ kuɔɔ, su dorake ljurayeldara kɔɔ 'lire 'ler kule, wi kɔɔ phuɔne di kɔtina a wɛl gi koo, sa kpa ɔɔ too a jalna di kpura di wi do dea. Si hune ka paarike si huni nenɛ Ejekiel sebera 34:11-12.

"Hine gire Thāgba Kɔtin soni: Merɛ thethe na puɔn na tee i banasɔ, ma-n ju hun wi. Mɔ bana khedaar n jalni di yaal ɔɔ bana dawiike wi bɔbilani, thale ma jal i banasɔɔ yaal pa, i yaal wi i kpa wi paarikera wi kɔɔ bɔbilani."

Ado si hune na jalna yɛ kuɔɔ Ejekiel bire so wo:

"Ma pere bana kheda biɛl dibara a na-n khe wi; i thɔdaar Davidi, a na-n jure hun wi buɔbuɔ, a do awi khekhe." (Ejekiel 34:23)

Thāgbaa thethe duɔn asi khekhe buɔɔ, ɔɔ do ure jɛnti buɔbuɔ mɔ a na-n jɛnti hun ɔɔ banasɔ.

ljirayeldara koo hanane hue mɔ wa koo hanani ha pere awi kɔ̄t̄sɔra, na awi ye kuuldarasɔra, narake di thoo huera, na thudaa billə, si na gelesɔra fev Thāgba sor ayi: Mer teana ha pere. Nī wireraake, tibla punone lā sar, gidoni thu na deba', fil g-gol- bor hale 'lo na dudu huneeke tibla cvuni du hale du do wire awida khurni na dɪbara nadara n cvɛ. Ga bɔɔraale Thāgba n ninane mɔ a doni bana khedaar buɔ. Di gire a-n cvuni gi bul banaasɔ duɔn bɔ jur, ha bulo file, na sobɔdaar duv wer fev biɛlbiɛlla. Ado nī thuke puuronu thake dor noɔ di na-n lā na puno na ha kha kpurake na bana kheda buɔa'.

Ufe kpu hale theni bobon thumuraake Ejekeɪl koo muni. Thāgbaake n nenani ɔɔ bara mɔ a doni bana kheda buɔ, ɪ kpākpaane di yi una thuvun un thɔ̄daar thuraake na duvni bana kheda buɔ, ke na doni kɔ̄t̄ banaasɔra a na-n ju hun wɪ bɔɔbɔɔ. Sa piere sapitiri ure na kpaaneni ɓo si si nro nte a doni, si si mu thīe jɔɔ ɔɔdara.

3 Thĩ nūrēēke wɪ gbanɪ a mɛna bana khedaar Ulfē Phaara (Jā 10)

Sapitiri urē si kɔɔ kɔvlnɪ yē a hun, si kɔɔ nrere dɪ wɪ so ayɪ, Thāgbaa sebe n mure mɔ̄ thɔthɔɔdara na yē kula teenanɪ wa-n cɔe na tɪbɪlaake wɪ-n thɔɔnɪ mɔ̄ bana khedaar n hunɪ ɔɔ banasɔ. Dɪ si kɔɔ nunane ayɪ ga bɔɔraale wɪ-n sont Thāgba sebe, si ga kɔɔ debi thīa', dɪ mena gɪ dakha nī gɪ punone dā dɪ wa pɛ anɪ da nūɔ, agɪbo wɪre donɪ fāgadara na-n ũv nar.

Thāgba gbaar ɔɔ bobon Ejekɪel a muna, aa una thɔnane bana kheda buɔɔ, ke na-n jɪnɪ hun ɔɔ too bɔɔbɔɔ. Or dɔvɔn urera, agakpaana nɪ bonɪ ayɪ, Jeju Kirisiti gɪ.

Jeju thethe nunane ɔɔbara tɪbɪlaa yē thīthun dɪ unɛr kɔɔ dɔ bana kheda buɔɔkera Thāgba kɔɔ ulfɛnɪ ayɪ una thɔnane.

"Dɪ Jeju bir so wo ayɪ: Sobɔr mɪ so nar gel, mer dɔvɔn bana l- o. Wɪre fɛvɔke kɔɔ kɔle minɪ yē a ĩ dɔvɔn yo na yu hɔhvɔldara, sɪ banaa na kɔɔ pɛ wɪ nūɔ'. Mer dɔvɔn l-fo nɔɔ. Ntēēke na lona marnɪ a na 'le taare. A na lɔvɔn a na the sɪ a na yire dikor. Yu na ĩ su do aa yuɔ', su do aa kva', su do aa kvɛaa ga. Sɪ mere, mɪ unɛ banaa

n hana yire di wa hana ger di ga ju jɔr. Mer dʊɔn bana khedaar buɔɔ. Di bana khedaar buɔɔ n faare ɔɔ yi banaa sora. Si banaa hūdaarike na dɔni bana khedaara', di vre hinani banaa ga, ado a yi kpe da pɔ a-n faare banaa si di ca di kpe n pɔr di fule wi si di bībilā wi. A-n car gidoni warra a-n do ɔɔ thɔ̄, si a-n thena banaa ga. Mer dʊɔn bana khedaar buɔɔ. Mi jire ī banasɔ, di ī banasɔ ji mer dakha, mɔ̄ke Thire ji mini di ī ji Thire. Di mi faare ī yi banaa sora mi hanane bana kpɔsɔ wo, ke na-n lonani na nakha ī banaake ɔɔ biella. Wer dakha mi teenane ī kpa wi a ena. Di wa nire ī nɔ, di mē wa do bana ca biel wi hana bana khedaar biel dakha." (Jā 10:7-16)

1. Thī nūrɔre di thɔ̄darara na Jeju

Ka paarukera hanane kpɔr jɔɔjɔɔ ke kɔɔ hani Thāgba bobon Ejekeɪl sebera ke si kɔɔ hunt nenē.

Jeju ninane bil biel, wire n yāalenti wi cuv banaa puure, a hona wire n faa winti sa ca ado wi caana ni buu. Bil biel wo, Jeju kpākpaane ayi uner wer na-n cuv thala', a-n yāal khorike donti war, agibo gure na bɔni ɔɔ thethera ga, si a gbebire pi a faa ɔɔbara, narake gure na bɔni ɔɔ thethera, gidoni a-n yāale a na-n ju hunt ɔɔ banasɔ adorake gi khure a ha mɔ̄.

Ɔɔ thumusɔ n thure jɔɔ ka, gidoni Jeju sor ayi kɔ̄tinaake n thɔɔni du, ado thudaa billo gi, ado bil kpu gi, wa-n cuw awi thɔ̄a', si di nuna di ɔr wer dor bana kheda buɔɔ, ke Thāgba kɔɔ ulfenti una thɔnane. Tu jɔɔle gure a yaalni a so, di ɔɔ thumusɔ kɔɔ cuwe di thī banaa ur, narake lāwke puuroni ka.

2. Jeju n we ser di sa debi asɩ yi

Si punone ji di ado kɔ̄tin ikhasɔ kɔɔ niere ga thumusɔke wa kpiere uner a-n heen sor agɩbo uner a-n kēkerena, si gure na dɔni wɩ kpierna mɔ̄ wa teeni thumiaake, wɩ-n kɔɔ kēkerenane Jeju, a gbaarake a kpa thurura ɔɔɔɔ.

Ado Jeju kɔɔ phaane yɛ kula awi fila ɔɔ buɔɔ, gi hor wɩ kɔɔ teenane so heene awi thɔnaake wɩ-n māmɔlɔni na awi fil g- golona. Bɔɔke Jeju n nuna suni gure na-n jalani asɩ yirɔ ga, si hanane thīe a na phiir. Si teenane si gbeɔre di paarukera si cuwɩ, si si tu, si si yaal di pa faare Thāgbara a debi asɩ fil.

Gure puuroni duɔn, dikhāa buɔɔ, tibula n kerre di wa-n kēkerena Jeju. Wɩ-n yaale wɩ buɩ, wɩ lanaa si wa-n jalna awi fil gōgolō hu na dɩbara naar.

3. Jeju duɔn bana kheda buɔɔ

a) Jeju n 'laane yire

Ukhaso n kɔiere a ho banaake boni, gidoni mɔ wi hani thuraake th̄e n thu wer du the fil g-golonena na puurera. Gi punone d̄a wi di wi kɔier un har dibara di nȳe khiir wi, di haar kue wi. Si Jejuuke doni bana khedaar buɔɔ sor wa tibil casɔraale aa, un unɛ di wa hana yire, di wa hana ger di a jɔr.

Si punone gba Jeju a nuna bana khedaaruke n hani ɔɔ banaso gre n bara wuni na b̄i buɔ.

Jɔɔjɔɔ wireraake na hinent asi sebeeke punone 'lee th̄e narake gre doni th̄i kɔt̄u ke n buloni tibil di hana yire.

Si sebeeke n sor d̄iyi wa 'ler gre na bulo wuni gi do waa Jeju na ha wer th̄e fev gi do nɔɔ wa 'lee th̄e kpu banaa ya? Tu buɔ hale bule kɔt̄unaake thake, J̄a 17:3.

*"Di yire khorra duɔn wɔɔ, wi je fi, fer ke doni
Th̄agba bɔ biel dibara 'l̄e'l̄e'l̄e, na vreekera fi
thɔni ke doni mer Jeju Kirisiti".*

Si punone ji ȳaalesɔɔke wire na j̄ient adɔ wa hanane d̄iko cuɔ a na khoa', si jure gre wi hanani ȳaale bar Jeju. Ga buɔraale Jeju ȳaale a so a yi yireeke doni dabuɔ ga do di fa hana th̄e jɔɔ aḡibo th̄e fev n yɔɔ far afi yi hanana ga, kpei, yireeke doni dabuɔ a dona yire khorr duɔn fi je

Thāgba na bana khedaarɩke a thɔni, ɔr duɔn Jeju Kirisiti. Kɩɩer jaare guke n nerɔni di lēle thīe, na-n 'li thienaake si hanani dɩbara ga, si gi-n 'lire tibilɔke si jini. 'Li khaake dɔni nav na sobɔdaar duɔr, na ha pere dor thīeke na dɔni dadebinana'. Tibilaa thīthun si punone ji ure na ha sinɩ lēle thīe jɔɔ na sobɔ nav, Thāgba gi.

Thī buɔke Jeju punone ha si, mɔ a dɔni bana kheda buɔɔ, duɔn a thɔa si Thāgbaa pa, kiru duɔn a cue si si ji ureeke n nenani asi lēle thī bɔɔ.

b) Jeju duɔn huɛ

Si punone so ayɩ kɔtinaake Jeju telenɩ n kɔɔ dure tɩbila dureeke na dɔni sobɔra', agɩbo dureeke 'leeni nū pere. Gɩdɔni a-n kɔɔ sor di yi, wi nyanyaane huɛeke n jalani Thāgbaa pa, sa thɔɔ tɩbila di wa-n pe durra, di tɩbila hunɔna huɛeke dɔni hu buɔ, sa too yu 'leerera na kɩɩer nyanyaana, a 'leena punoneeke wa jini Thāgba na yireeke dɔni sobɔr.

Kɩɩer jɔjɔɔ hale na dur kɔtinaake tɩbila 'lenɩ, si si teenane sa-n du bure. Ukhasɔ n ful ser di si per haar gureraake na dɔni sobɔra', gɩdɔni fɩfila na thī kvedara n thɔɔ ser di wa-n pe puurera. Dikhāa bɔɔ wire n unani ga dursɔkera n hanane kɩɩere unɩ 'le gure na buloni awɩ thethe si ga do asɩda n kho wara'.

Jeju teenane ha pere buɔ fev or do bana kheda buɔɔke n hana suni lele th̄eeke doni dabuɔ, kiru duɔn jurike sa jini Thāgba bo bielikē doni yidaar na sobor. Jeju sor, ayi una-n jure hun un banaso buɔbuɔ, ha pedara we. A-n ha wer sobor thuraake henani nyanyaane thaa, na nau thuraake puuroni na n̄i pere thuraake henani bo gaare. Ger do yi khorrike Jeju soni.

c) M̄ Jeju 'laani ɔ yi

Jeju sor balanyo bobo aa, uner ke doni bana khedaa buɔɔ, n 'laane un yi banaasoo sora. Ni jena di bana khedaari th̄o punone a na kv maar. H̄o n̄i puunə buɔke wi yaalni wi kho dikɔ, wa un wa-n fule banaso, gidoni wi yooe fuura. Si bana khedaari th̄o gi di na ber wi. Bo jɔjɔra, si punone a kpter buɔbuɔ, ado bana khedaar n mar khir buɔke puureeke doni h̄u n̄i puunaake a-n caanani, a hona kpeso, a na faare banaso si a ca a taa ɔ thethee yi yo dakha wo, punone i, wi puno wi yu banaasoo, 'liir dakha wo bana khedaar teenane a k̄eker̄e agibo a tee a na-n pe ɔ banasora, si jena di bana khedaraake maar n funi di wi kpter una 'leere un yi na car si na faa banaa. Na gele fev, Jeju n sor di yi, uner wer har kpu, a gbebure pi a 'laa ɔ yi, a khi, gi do n̄o a taa banaasoo yi gi do n̄o a taa banaake doni ɔda. Ye th̄i n̄ro bielikē doni kpter tir waa khorr. Th̄i n̄oreeke doni nauke na hani m̄eraa ga.

Sɪ kɔɔ nunane di Jeju ure a 'laa yire khorrike doni mɔ̄ fa jini Thāgba na ɔɔ hi fev. Kierike a-n dur ser mɔ̄ sa 'leni yire khorrikerā, gidoni a na 'laare ɔɔ yi.

Tibil hor banaasɔ ke bībilaneni a hunɔna bana khedaar, di banaake boni puureeke doni khir n pierē mē. Thāgba bobon Ejai bul ser di sa puno na ji kiru, bɔɔraake a soni ayi:

*"Si kɔɔ buure, a ho banaasɔ, tibi la fev bielbiel
n kɔɔ ure awi thethee hara mɔ̄ wi-n yaalni."
(Ejai 53:6)*

Banaake boni, dor banaake na-n penti ɔɔ khekhee wi nūə'. Banaa guke n boni a-n kpa ɔɔ khekhere ga banaake n kpiɛɛni una punone na ɔɔ thethee fāga, a-n jaal mɔ̄ a-n kpiɛɛni. Pipur paar du do a bure, agibo a luɔn pherura a debi do nuɔni ke hani yɔɔ yɔɔ hɔ̄ nū puunənə.

Thāgba hor bana khedaar. A phele hue tibillo, si da-n pier kona na khera wi gba huɛlera. Huɛlera ɔɔ duɔn fil sor hue, na phur na nau. Mɔ̄ fa funi si fi hana kpiɛɛ buɔ gureraake Thāgba n yaal sani, si punoneni hun jɔfɔvke a hani Mvɔji. Bɔ jɔjɔra, kona na khera n bor wa-n pe Thāgba nūə', wa-n ni ɔɔ jɔfɔvɔɔ nūə'. Tibila fev, ga si tibil biela', wi-n ure mɔ̄ke wi-n yaalni, mɔ̄ wi-n kpiɛɛni, dukhāa bɔɔ di wi gba dibara na hue, na thī bise cuure, na fil g-gol-, na bī puure. Du do wi hunɔne kha na Thāgba.

A wɪ hunɔ kha na Thāgba pɪ, wɪ-n nunane dɪ wa jɪa' dɪ do wɪ 'leere yire khorrike a soni una ha wer. Gɪdonɪ wɪ hunɔne na Thāgba, kona na khera buure a faa hu buɔɔ, sa ji pheruraake dɔntɪ puure na suɔn, a 'le so heeneeke dɔntɪ khir. Nɪ ye gure dɔntɪ nɔɔ dɪ teena sɪ yāale taare: Serɛe thethe teenane sɪ hana yāale a 'le taare, astɪ dipasɔɔra na gure ga inani.

Sɪ hanane yāale sɪ 'le taare khirrɔ, narake Thāgbaa kula, ke dɔntɪ khireeke fa khini khorr.

Sobɔr gi wer, fev biɛlbiɛl teenane wɪ to dɪ wɪ dor banaake boni, a wɔrɔ dakha khir. Bɔɔke Jeju soni ayɪ una 'laare ɔɔ yi, a mure thīesɔɔke na enanti ɔɔ khi kuku thurura. Mɔ a sonɪ ayɪ una 'laare unɪ yi, a nɪrɔre dɪ ɔɔ khi dor thīeekɛ ɔɔ thethe tini kpɪere. A faare ɔɔbara thɪena thale, gɪdo nɔɔ a puno a cuv gure dɔntɪ taa thɔma.

Gɪdonɪ Thāgba sare, a teenane a naar sɪ, gɪdonɪ sɪ-n cuvɛre sopugo, bɔɔ fev sɪ-n cuv dɪpaarsɔ. Sɪ kɔɔ yɪere dɪ kona na khera n hunɔne kha na Thāgba dɪ the astɪ kpɪera, wɪ-n bor wa-n cuv Thāgbaa tuurɔ', dɪ do wɪ debire ado wire sor heent Thāgbaa yera. Jejuu 'li kha na Thāgba dɔ nɔɔ dɪ phiir ɔɔbara a tee kuleeke sa kɔɔ 'lenɪ serke dɔntɪ ɔɔ banasɔ. Ger dɔ gure a cuvntɪ kuku thurura: ɔrke na cuvntɪ dɪpaara teere sopugodaar kul a heen ɔɔ yuɔ. Thake

Thãgba na puno na faa asti dipasɔ si si puno si bir si ha ha perera na yire khorraake dɔnti si je ɔr Thãgba.

Jeju dɔɔn bana khedaar buɔɔ na sobɔr. Bana khedaar guke fa gbanti na miɛna tu kɔta'. Ga do gidonti a hanane bɔ ju ɔɔ banasɔraake buureni dɔbara ga, si ɔɔ nau thɔgɔure di lumɪ the nɔɔke khiinoni, the nɔɔ guke hana sinti tu jur asti taara, gidonti a laare ɔɔ yi kuku thurɔra du do se dɔ nɔɔ.

d) Jeju n ber ser

Thuraake tu jur na hana', dikhãa bɔɔ gi-n kure maar, buleleeke banti tibila fev dɔɔn, ha ie 'leere. Nɪweeke dɔnti ha ie 'leere jɔre di asti yirɔ thĩe n thu ser du the bɔ puureraake sa-n kɔɔ kɔɔɛrnana', gi-n do bɔ kur dakha jɔɔ. Si punone mu ha ie 'leereeke dɔnti thĩ hanane.

Si punone 'lee thɔma, na punoneeke fa hananti fi 'lena afi yi, thĩe punone kue du the thi khura. Si punone sa hana tomti kheua' agibo fa ji bɔɔke khoɔ na fu fina'. Di girera ga inanti punone a puuro ka, pipu paar gi una ha ie 'leere gi the thũ khara na fãga khora. Ha ie 'leere dor kana der kɔtũ n theni thuraake. Sobɔr gi wer bɔɔke si-n kɔɔɛrnanti bana khedara na awi banasɔ si-n jinane di bana khedaraa thɔsɔ thɔ bɪel dɔɔn a cɪe banasɔ wa-n 'le berre. Kuru dɔɔn ɔɔ thɔ dɔɔn a na-n bera wi puurera na nɪweraake na inanti. Si jena verse ikhasɔke hanti Jã dakɔtũ yɔɔr. Ka paartke n nunane mɔ Jeju doni bana khedaar buɔɔ:

"Ĩ banasɔ nire ĩ nɔ di mi ji we di wi-n kpa mare. Di mi ha wer yire khorr, di wa bu yuuraka'; tibil gi a vã wi a taa ĩ nyɔkɔa'. ĩ thuke hana mini a kɔ̀are thĩe fevra, di tibil biel na hale a puno na vã wi ĩ thu nyɔkɔa." (Jã 10:27-29)

Ni yeke thĩ nro buɔ berreraake Thãgba n ber suni gi nunane banaake hani pɔpɔɔl bɔ̀nnɔ paarike a hanani tu jur ka a-n 'lenti berre du the Jejuu pa, ke hanani fãga a jɔɔ lãlaardarasɔ. Thĩ nrore guke n nenani ureeke gbaani ɔɔ ha pe a dẽe Thãgbara, ke n 'lenti berre ɔɔ pa. Booke puure n dani.

Sirake si koo mure puu caar dudusɔ na kuereeke na koo danani na yaaleeke si hanani si 'le berre. Di ger gi sa teena si fi versesɔke gi ho ulfere guke Jeju ulfenti una ber ser puurera feva'. Gidonɔ ado thale gi koo ha, ado Jeju koo ha ser tu jur una ber ser waa gi do puure na dã sa', ga dora Thãgba bisã na koo caana thilkura wo di khoo na fiva', ga dor Thãgbaa bisã fuure bo gaareraake donɔ kuur agibo buɔ. Si gi hirere gi nrore di ga do thale gi ha ga. Thãgbaa bisã n caanane bo gaare na ha ie 'leere ɔɔ yi hanana. Verseraake si koo hunni yũu Jeju mure una ha ser yire khorr *"a baane wo tibil na puno na taa wi ini nyena ga"*.

Thake a mu yire khorrike a 'laani. Tibil na puno a na bir na taa yireeke a 'laana'. Tibil na hana punone a na taana ga, di bo puu na hale a na cuv si sa 'lea'.

Si punone a kpierna gire si koo durni sapitirisoraake si koo huni: Yire khorrike Jeju 'laani ke doni asi bana kheda бᵛᵛᵛ duon 'li khaake sa birni sa-n 'li kha na Thagba na yireeke doni sobor, ger duon mo sa juni Thagba bo khorri. Fi ji Thagba kuru duon fa-n kaka o sobo naura na o bo jura, kuru duon si hanana tu ju di wi faare asi sopugoso a ha si, kuru duon si 'le o ha bulo. Thale Jeju gba thi nurore tutugo бᵛᵛᵛ sebera a muena mo yire khorri doni lebuuke khiinoni the nu agbo de bireeke khiinoni the nu.

Bil biel wo si punone a hun yireeke si hanani na Thagba du ho no bo gi a ho asi lele thieeke bonani a jo fev, si ado na ji yi caaka' sa ha ner 'lar na-n yaale Jeju pa ke n 'laanani khaar kona na kheraraake n bieleni na ha pereeke danani thu.

"□ũ fāgadaari di, gi hore lele thieeke kerani loo, di tibilike ye gini, a-n kerrone si di jal na dav, di dol- thieeke a hanani di thena liele. □ũ fāgadaari di wo, gi hore yayabidaarike hani de yaalo, di oboko a yini de bireeke khurnoni the nu ka, a-n jaal di dol- thieeke a hanani di thena de bireele." (Matio 13:44-46)

Dikhāa buɔ si-n juure a ye du do wire hanant th̄e juɔ, n hanane der awi yirə m̄ɔ wa yu wɪnɪ agibo maar n fu wer na m̄ɔ awi th̄isɔ na kuɛnɪ na m̄ɔ buɔ n kanɪ, dikhāa buɔ wa tibil casɔɔle n yaale file m̄ɔ wa bernɪ awi bara puuresɔɔra. Si ikhaa ha pɛdara punone a hana ma ca urera, gidonɪ wɪ-n mar m̄ɔ wa 'leɛnɪ girɛɛke Thāgaba ha wɪnɪ, ke dɔnɪ lēbuuke khiinoni the nuɔ.

Si Jejuuke dɔnɪ bana khedaar buɔɔ n ha ser tu jur dɪ tibil na puno a na v̄ɔ si a na ti ɔɔ nyena ga, si punone hana tu jur dɪ tibil na puno a na taa sar asɪ lēle th̄iuke dɔnɪ yire khorra'. Bil biɛl wo nav 'li khaake si hanant kha na Thāgaba na do da tutugonə ga, dɪ ga do th̄iɛɛke n kpaarentɪ baba ga. Dɪ ga so si gba khaardaakera Thāgaba ha sunɪ a na cuɛna puurə. Si si teenane sa-n kpierna m̄ɔ sa teenant sa-n bee si 'li kha buɔɔke si hanant na Thāgaba ga, si sa-n cuɔne sa cuura sopugə'.

Poluke dɔnɪ th̄ɔthɔn mure du hire kpiereɛke dɔnɪ Thāgbaa nav serera ke na dɔnɪ da tutugonə ga ɔɔ letereraake a kherentɪ a ha Rɔmē we gbɛbudara.

"Si th̄iɛ fevraake si kəə gare fii du the vre kɔɔ naan sinu pa. Gidonɪ mi jɛ tue dɪ th̄iɛ na hale a na puno a na 'lee si kha na ɔɔ nava': A khir gi, a yi hanane gi, a th̄ɔth̄ɔdaar thusɔ we, a fāga hīdarasɔ we yū, a th̄iɛɛke hanɪ nenē girɛ, a girɛ

*na inani gi, a punoneeke theni yũ a tier gi, thĩ
biel na halerake thĩ tinəne fevra a na puno
kpurake a na lee si na Thāgbaa navvke a na
sini du the Jeju Kirisiti asi Kōtũ pa ga."*
(Rɔm 8:37-39)

Tibila fev bielbiel punone mu mɔ der ĩ gaar wini di ikhasɔ
punone mu puureeke wi-n caanani. Ga thĩsɔkke punone a
na ku si maar a kuvɛ gure si dont! Si na gele fev thĩ biel bo
sa too ɔɔɔɔ ga ha tutugo paara ger duɔn Thāgbaa nav
serera.

Ger dɔ nɔɔ Jeju sonti tibil na puno na vɔ unɔ bisāsɔ na ti
unɔ nyena ga. Jeju n kpākpāa sare di yi si hanana yire
khorɔ nakha ɔr a-n kpuernane gure dɔni asi de wire fev ke
dɔni gure n kɔ sunɔ maar wire fev.

Mɔ sa purni si punone so ayi Jeju na-n so di yi Thāgbaa
bisā na fuure derra na puure feva'. Si si punone na hana
tu jur di a na bere wire fevke hanani ha pere ɔrra a na-n
bul wer thĩe fevra a na ha wer thĩe fev awi yirɔ, gi do ɔɔ
nav dɔ nɔɔ a na-n ber wer gi the ɔɔ fāgara na ɔɔ naura.
Sobɔr gi Jeju hale wire fev asi yirɔ. Di dakha Jeju n faare
hve dikhāa bɔɔ di si-n caana buɔ na puure. Si ni punone
hana tu jur di a thĩ doo dā a ha mɔ Jeju hale a wɔrɔ nani
di a na ner.

Ga teena ni kpiɛr gidoni ni caanane miere di Thãgba bo ner a faa aa na naa ga. Kpei ga do sobɔr ga. Khikhu nie 23 sor ayi belẽ kɔ̄tuna na biironi na hale ani yirɔ si bana kheda buɔɔ na toore nakha nere narake bɔ puurɔ di thĩ kpu na hale agɔbo di tibil gi a na puno na vɔni na ti ɔ nyena ga.

**e) Thãgba sor ayi: "Ure duɔn i bikuun na-n piɛ nũu"
(Matia 17:5)**

Nĩ asɩ wirɔke thumu miere gbaar too pa kɔ̄tũ asɩ yirɔ si wure hani di kɔ̄tuna di urɔ jɔɔ. Hveeke tibula n gbanɩ si wa-n mu kha thumia jɔre di a-n per; jurnaal, televisɔ, ẽterneti narake radio duɔn thĩeke n kpaareni paar fev thura. Bɔɔ fev, na thumu miere sɔke jɔrni di ga-n per thĩ banane jɔɔ hale na kpiɛr nyanyaane. Dikhãa bɔɔ sa-n ji ure sa penti haar agɔbo ure hanani huɛa'. Hũhuune nakha sobɔr thĩthun mɔ̄ fa puno na ji sobɔr na s-sor? Bɔke thumur hanle tibula n 'laare kpiere dudu mɔ̄ wa guurni thumura. Gi teenane fi pe kuun kɔ̄tũke hanani kpesere mɔ̄ a doni thoma a puɔrna a hanana dakha cure a maana huerara agɔbo dabolbirike hanani diplom kɔ̄tũ a hanana nɔbɔɔ nĩ durerake a 'lenti? Ame hanana huɛ? Amera fa kpaan?

Mena gi dakha bule kɔ̄tuna ikha hale wi-n buleni wire fev asɩ yi hanana, gi punone 'laa tuur dudu mɔ̄ nte yieni du ha. Mɔ̄ fa cuv si na yi sobɔr? Di ame teana fi pe nũu?

Sɪ birə gba thĩ nɪrɔrɛkɛ bana khedaar gbanɪ du do sar thĩ nɪrɔrɛ. Sɪ jɪrɛ bɔɔbɔɔ mɔ̃ banaa n cɔvɪ sɪ do a hunɔnɛ kha na huɛkɛ n jalanaani na barana ga a teenanɛ a na-n pɛ ɔɔ kɔ̃tũkɛ dɔni khedaar nũu. A teenanɛ a na-n kpaaraa a na-n 'lena bɛrrɛ puureraake a-n caanani huɛra. Sɪ kɔɔ niɛrɛ durɛra ayɪ: Jeju dɔvɪn bana khedaar buɔɔ. Nɛnɛ sa durɛ mɔ̃ sɪ teenani sa-n piɛ nũu dɪbara sɪ ga-n do tu kpɪa'. Gɛr dɔ nɔɔ sɪ hɪnɛ versɛ tkhasɔkɛ hanɪ Jã sebera ka Jeju sonɪ ayɪ:

"L- hũdaar na kheruvrɛ l-o, di banaa na niɛrɛ ɔɔ nɔ. Di a na wer banaasɔkɛ dɔni ɔɔda awɪ i biɛlbiɛlbiɛl a cuv wɪ wɪ tur jiera. Ɖbɔkɛ a na tini banaasɔ fɛvukɛ dɔni ɔɔda na pi a na kvɪl wer yiɛ wa-n kpaara, gidoni wɪ jɪrɛ ɔɔ nɔ. Wa kpa kpakpala ga, wa faguvrɛ sɪ na ca gidoni wa ji kpakpalaa nɔa'." (Jã 10:3-5)

Jejuu bɔɔ durɛra jɔɔ kɔɔ hale lɪrɪyɛl dura mɔ̃ gɪ hanɪ nĩ, sɪ Jeju n so dɪ yɪ: "Mɛr dɔ vrɛ teanani na-n pɛ nũu mɛr teana na-n kpa". A sor wo tɪbulala ayɪ: *"Mɛr dɔ huɛ gidoni mi dor sobɔr na yirɛ"* (Jã 14:6).

Thumɪa gukɛ fa dɪrɔni burɛ. Sɪ mɔ̃ sa cuv sɪ na ji dɪ gɪ dor sobɔr dɪ gɪrɛ Jeju sonɪ gɪ telɛnɛ? Gɪdonɪ nɔ da kɔna agɪbo na nɔ da khɛra punonɛ a fɪl sɪ. Sɪ punonɛ ji piɪpɪ

paar di wɪ fu sɛr wa-n pɛ puurera. Ga teena sa-n kpa tibilo yaar khaa ga.

Gure dɔnti Jejuuda ɔɔ thumu kɔɔ tutugore wire n kɔɔ piɛnti n̄u jɔɔjɔɔ n kɔɔ bulele bulele ɔɔdara di ukhasɔ kɔɔ laanaane phaphapha a ba liirnaa Rɔmɛdaraa so kuldaraa nyɔ̄kɔɔ wɪ kɔɔ heenuune so kɔnane na thumu bireeke na dɔnti sobɔra. Juifisɔ ɔɔɔɔle n kɔɔ kɛkerenaane gidonti awɪ pa ɔɔ thumu besɔɔ a-n muntɪ dor Thāgbaa i kuvɛ thumta. Thāgba dɪbara na punone na so "umer dɔɔn bana khedaar buɔɔ". Thāgba dɪbara hanana huɛ na "so mɛr dɔ huɛ gidonti mɪ dor sobɔr na yire". Jeju sor kɪɛr ayɪ umer dɔ Thāgba thethe, Thāgbaake hanɪle na tomtɪ na khubo ɔɔ too thɪthun. Di gelela n cvure di tɪbila na-n bule bulele thake su do a dor Thāgba gel bɛ? Awɪ da dɔɔn wɪ bulele dɪbara su do Jeju dor Thāgbaake nenantɪ dɪbara tɪbilala agɪbo fɪfil gukɛ daanɔntɪ nuɔ kɛ na hirenena'. Jejuu khir ur ha sɛ huɛ di sɪ 'laa tuur ga bulelaake. Gidonti khi ure dor thɛɛke kɔɔ hanɪ mamara ke so jɪda jɔɔjɔɔ kɔɔ tuni. Sɪ m̄ɔ Jeju na kɔɔ puno na ur na the khirera ado aa do gure a-n piɛntɪ a doa'? Khi ure dɔ thɛɛke nerɔntɪ di Thāgba ture Jeju. Gidonti mamara Thāgba thethe kɔɔ sor thɛ ɔɔdara, wireraake wɪ kɔɔ mɛntɪ Thāgbara yū "ure dɔ ɪ bikuun... na-n piɛ n̄u". Thāgba thethe ture du the Jejuu khi ura, di ɔɔ sobɔ so jur dor sobɔr. Sɪ da-n biɛl sɪ sɪ piɛ n̄u. Sa puno na ti kpiɛr buɔ asɪbara sa-n kpa Jejura ga. Ado Jeju kɔɔ dor s- sor bobon agɪbo ureeke n gbaantɪ ire na fāga

bu, Thāgba na kɔɔ tuu thaka' asi Thāgba dor sobɔdaar a sarna a na kɔɔ puno na ur ure na thɔɔnti Tibila a na pe puurera na khirrɔ ga.

Jeju n thɔɔ ser da-n pe Thāgba jura, jurike sere thethee na jini Thāgba. Jurike n khəɔnəni jura fev. Ado nī, na ji Thāgba ga, na-n pe Jeju nūu a na dur ner ni puno ni ju. Agɔɔti Jeju na thɔɔ ner a na pe thi bɔɔraake na unani, gidoni si hanane tu jur si the thuraake puuroni thake si lo Thāgbaa duɔ bɔɔke sa urni khirera. Agɔɔti si-n dure Jejuu pa mɔ sa hanani fil bɔɔ diwɔlɔ koo si puno sa-n cu Kɔɔtn.

Si-n dure ɔɔ pa mɔ sa leenti bɔɔ na puure kpu na mɔ sa-n urni na yireeke teleneni, na mɔ si teenani sa-n ju hun asi ɔɔdara, na mɔ sa nani asi 'walākha tibil, asi lālaardarasɔ, mɔ sa-n cuvni ado si ha bɔ gaarera na ikhaa thīsɔɔke hani le wo.

Nī si punone a na pe Jeju nūu a sa hun sebeeke si-n went Thāgbaa sebe. Sebeeke buno Thāgba nuna ser thīe fevke teanani si je na mɔ gi doni thī kɔɔtū ado sa hun Thāgbaa sebe. Jeju ha kha na sere, wire fev, ga do gbelē gbelē ga, si na ɔɔ thu di ɔɔ thu n bulo si di si puno a ji kiru thumtaake khereneni le Thāgbaa sebera.

Si-n niere bɔ jɔɔɔra kpiereeke tibila n hanani ke thura, di tibil jɔɔɔ n yaale wɔ fi si kpiere. Asi thithisɔɔ fil dakha punone a do sar nwe, na gure si-n nuni arajora na asi

cɔkara, na gure didara n soni na ure hanani dur ukha. Anye sa cuu ado gure si-n durni Jejuu pa, ɔɔ thumura, hor gi-n unane thũ kha na thĩ banaa ikhaso wireraake dio sarni?

Gi khure mɔ fa-n pheni paarike na doni nyuɔnna', gi khure mɔ fa juni ikhaso gi khure mɔ fa boni cuurike asi thithisoo ful n 'laani, si Jeju duɔn hve na sobor. Or duɔn bana khedaar buɔɔ di si teenane sa-n pier nũu sa-n kpaara a teenane ha pere gure si hanani yaale baare. Thĩe haleeke teanani phiire:

A pe Jeju nũu agtbo a na kpa tu kpura, a do ni ti kpiere a na kpaan Jejura gele na cuu ner di na hana 'lar. Si Thãgba na ha ner booraake ni gbanu ani ha pe a deenaa.

4

Sokpaake mian khərõ khərõ bana khedaarake n teant da-n pe ɔɔ banasɔɔra, ke hant Luki 15:3-7

"Di Jeju so war sokpaake: Umɔɔ tibil neree thĩthun na hana banaa di biel na bu, su do aa faa tamaa phe bireele seni khuvl paar, sa jal a yaal bielile boni phaphapha a yia'. Mee a a yu pi, a na gbaare na dav a na pe ɔɔ nyõ gbegebella. A a dã cvɔr, a na wer ɔɔ kuunsɔ na ɔɔ cɔ khudasɔ na so war nayi: Ni dɔ sa-n kãka kha, gidoni mi bire yi ã banaakera kɔɔ boni. Mi so nare, thale dav na ha Thãgbaa dvɔ sopugodaar bieli ha debira, a na jɔ tu sara tamaa phe bireeke na-n yaaleni ha debira'."

1. Sere fev hor banaasɔɔke buureni

Si juure a yi gi di ke thura numuke leant ɔɔ cɔ kaara agibo nũ gbulonena n debire du do nɔnɔke hant yɔɔyɔɔ hũ nũ puunənəəke n khɔni nũ haar, a hona mɔ sidu'ũu hant. Mena gi dakha, numuke hanant kho sɛ, ke wi faant di lee kpu a ha dɪbara khiru n hure numuke hant yɔɔyɔɔ puɔ caar dɪduke hant huɔɔ agibo luu.

A bure a yɔɔna, nũ ca welela na-n puɔr sa caana khirrɔ. Mena gi ha dakha na banaake Jeju muni ɔɔda na sokpaa. Banaake n leani kha na ɔɔ gbul- na-n 'ler ɔɔ khekhee ber 'lo bā. Bɔɔke banaa n hunɔnani ɔɔ gbul- a-n lure dɪbara puu caar dɪdura: Kɔmer na yɔlkhaa bɔɔnɔɔsɔɔke dɔni bɔ kparaa, a-n jire, si gure puuroninake duɔn mɔ hɔ nũ puu na khuvni. Gidoni hũ nũ puunɔ na yi diko buɔ thale si na faga.

Si mɔ dɔ kiru, Jeju n muni banaake bonu thumu?

A fa hun Thāgbaa bobon Ejau sebera a hirere ɔɔ thumura. Bɔ ukhara, Ejat sor ayi: *"Si kɔɔ buure, a ho banaa, sere fev biɛlbiɛl n kɔɔ ure asi thethee hvra"* (Ejat 53:6).

Thake si teena si je kiru di banaake bonu, ke Jeju n muni ɔɔda, n nɛrɔ gure sere fev biɛlbiɛl, kona na khera doni, ga faa tibil biɛlla'. Mɔ dɔ nɔɔ? Gidoni Thāgbaa bobon sor: "Sere fev, hor banaake buureni". Mɛ gi, gure dɔni banaaleeda teenane ga-n so si thĩe.

Mɔ banaale kɔɔ leena ɔɔ gbul-? Thāgbaa bobon cvure Jejuu thumu du hire, mɔ a garni nyēbire ayi: "Sere fev biɛlbiɛl n kɔɔ ure asi hvra mɔ si-n yāalni". Banaa n bure bɔɔraake a-n kpanti bana khedaara bā.

A-n bure bɔɔraake, gure na dɔni a pe ɔɔ kɔfĩ nũu, du do a-n jaal kāke a yientu du buɔra.

Banaa punone gba huɛɛke a kɛɛrni hu buɔ gi du haluu, caca fu paar a-n yiere du ho hu buɔ gi. Du do pipu paar gi-n thɔguure di lee kha a huɔ kha na ɔ gbul-. Gɔdoni huɛelera fiɓil gi a puuro.

Anye do fil buɔke sa tini dureraake?

Mɔ banaake hani, si buure, a ha puurera, ado sa-n pe Kɔɔɔ nũ', di ado si bo ure n nenani Thãgbaa sebera mɔ a doni asi khekhe. Gire na doni si gba asi yi gi go nee Thãgbaa thumura, du do si nar sa-n ur asi thethee hura, asi thethee kɛɛrri gireraake buɔɔni na gireraake na buɔɔna'. Thiesɔke n hɔni gi-n 'laare bonane n hal ser joo ka, du do si huɔnane ureke na punoneni na ber si ha ie huera, na sobo daura. Buɔke si tini kɛɛre di sa-n kpaan asi thethee kɛɛrri, si-n yiere pipu paar du do hu caalera thoo ser da-n pe gbobirera na puurera, pipu paar du do khir gi.

Si punone si ji si bure, a ha dibara puuree thithun, gɔdoni ado fi huɔna nyɔɔke doni beber nyɔɔ na wireeke doni tu ji wire, ke doni asi khekhee wi na asi Kɔɔɔ.

Nũ pere na-n 'lee si buɔ feva'. Gɔdoni Jejuu sokpaa n ha ser nũ pere. Sa yi ger dureraake na kpaaneni.

2. Si dor th̄eεke khiinoni the nuɔ Thāgbaa yε th̄ithun

Mɔ na cuu a do ni 'lee th̄i dikhaake ɔɔnani ka ke ni hanani, si gba lēbuu a do th̄i nūrɔre, agibo, fi ure duuro thaa a na hun du do n̄u biel afi n̄usɔra na hala'? Th̄ie yenyɔraale na yere gi do th̄ie guke teleneni di na dor buɔ si na yaal th̄ieekera boni agibo numikera boni. Si mɔ ga ha nar ado ani busā jal kpaar paar kana luu luni gbibi si aa bir ker ga? Na puno na hana dau ani yirə ga phaphapha gi dana booke na yuni.

Sokpaake Jeju soni bana khedaaridara, si yere mɔ a-n dent na ɔɔ bana. Aa so ayi: "Ga ba mā", a banaa bu ga puura". Kpei, a hanane yāale phaphapha a bir a yu.

Si kɔɔ yere di banaake kɔɔ boni n ninane sere fev bielbiel. Gidonɔ tibila nar wa-n kpaan awi thethee kpierra a jɔ Thāgbaa wi.

Ado n̄i, ni kuvere ani yi du do kpiereεke ni gbanɔ di ga telā' ger dɔ nɔɔ, di ado ni-n caanane nyē khiire agibo kēkerene du do ani gbugi na ani puu cuu dɔ nɔɔ, agibo ni-n kpiere ni buri, mɔ banaa daake hani, ke hani dɔbara a yɔɔ puu caar dudu th̄ithun ani yirə, ni jena di n̄u pere hale 'lo nerera.

Sokpaake n nuna ser di adorake banaa bure du do ɔɔ di pa do nɔɔ, ado a-n 'ler gaare du do ɔɔ dɔ̃bɔ̃l cuu do nɔɔ, bana khedaar na so nayi ɔɔ niwera na banaa ga.

Thake, Jeju n yaale a cuu si si ji di ɔrike doni asi khekhe, gado asida na baa gaaga. Mɔ̃ bana khedaarikaada hani, Thāgba hana ser yaale mɔ̃ si hani fev biɛlbiɛl. Si dor thĩ bũɔ ka ɔɔ yirə, si dor thĩeɛke khiironi the nuɔ ka, a mē ga anye do nɔɔ a thuni da-n yaal si thaa ɔɔɔɔ?

Si niere di tu jɔɔke n kɔɔ penti Jeju nũu, bɔɔraake a mu wuni sokpaake, tibil ikhasɔ kɔɔ hale ke kɔɔ cuenti du du puuro ka. Ger do nɔɔ tibulaale n hinenti awi bara mɔ̃ wi doni tu telē na tu cunane, wi-n kɔɔ beesure di wa-n kporaa, wi-n kɔɔ heene sopugosɔɔkera tibia fev jini sor, si wa-n kɔɔ faa wi wi yi ha pere wi ker wi bir Thāgbara ga.

A fa hun sokpaa bananaake boni Jeju n munane tibilaakera doni tu cunane mɔ̃ wi doni tibilaake buureni, si Thāgba na-n cuu mɔ̃ tibia n cuuna'. Gidoni Thāgba n kpiernane asi niwesɔ le ɔɔ hara, a-n bul ser niwe feura. Aa do ureeke asi niwe na banaa ga'. A-n beesi si agtbo a bo sa', si a-n cuure na bɔ furi na bɔ jur. Hu phaa hale ke fa punoni na gba. Banaake boni n hanane nũ pe biɛl dibara, nũ pereelera Thāgba har tibia fev.

3. Jeju ɩŋe a yi si

Bɔɔraake fi-n juni fi 'leere thī kukuv, thīe guke teeni kha di fa jul thoma fev si fi yāalu paar fev helelele.

Mena gi ha na sokpaake doni bana khedaarida si hunni nenē. Bɔɔke a juvni a yīe di do a 'leere nū biel, a-n faare ɔɔ nūɔ paarike puure na dā wina sa jal bana bielile yāal pa. Gire a banoni wo: A sor ayi, bana khedaar yāale ɔɔ banaake boni. "*Phaphapha a dana bɔɔke a yuni*". Ni ye thī bielikē n neroni ɔɔ bɔ fu, na kpiereeke a tini a bul, na yurreeke a hanani a cvuna thīe.

Si kɔɔ niere di banaake boni nenane tibula fev ga si tibil biella fev buure a honona Thāgba. Gidoni sa-n pīe nūɔ'. Agipi bana khedaarike n nenani Thāgba, na mō a-n cvuni tibula billooke buureni thura na kpiereera.

Nenē, mi-n yāale n nuna di Thāgba ɩŋe tiblaa pa, kana wi hani. Si da-n yāal wi, na kpiet tir, na yurre. A-n tire kpiere, di ka caca nɔ kaar phaphapha a yi si.

Banaaake boni, ɔɔ kpiet n nyanyaane. A-n ji kāke a na kernana', na ka a na jalna'. A-n jule pa biel, aa hana nɔ bɔɔ a bir a gba hve dibara ga. Gi bore thake, gidoni bana khedaar na puno na too a na-n pīet mō banaa na kerni na birɔ'. Gi ferere di wa yāalu.

Mena gɪ dakha, tɪbɪla na hana punone a na bir na gba huɛ awɪbara ke na thoo wɪnti na jalna Thāgbara ga. Booke si-n hanani filiɛke na thoo sɪnti na jalna bu paar, duɔn booke fi-n hani dɪbara paaraake n kɔnti maar. Si fa ji ka fa jalni na gɪre fa cuuna', dikhāa boɔ du do si fire a telē gɪreraake na thoo sɪnti na pe puurera. A si hana kɪtɛre dikhāa thunaake bɔranti asi yirɔ, a yāal si sɔbi ka dɔnti kaar, sa-n ji ka sa 'lini gɪre asi ha n yāalna'.

Anye Thāgba cuu, sa ã a yāal si? Di anyera a-n gbarɔ kɪtɛre? Cacara, Thāgba ninane ɔɔbara, a cuure di wɪ ju. Ado aa yāal si a ã asi pa a nuna ɔɔ thethe, ɔɔ tu do pa ga, ga dora sa toore yu 'leerera. Thāgba ninane dɪbara du the thɛnaake a tini, a-n ninane dɪbara du the ɔɔ thumura ke dɔnti Thāgbaa sebe. A ninane ɔɔbara du the ɔɔ Bikuunna, ke dɔnti dakha Kɔtɪn Jeju.

Agɪti Thāgba gbɛbure huɛɛke dɔnti taa huɛ. A ga koo ha mā ga dora tɪbɪla fev na koo buure na nū pe 'leere. Fāga 'lee ser ado si yāal si yɪ the paar na asi thetheɛ kpese puurera, na Satāa fāgara, na khirrɔ, si hanane yāale si 'le taare. Thāgba gbɛbure taa huɛ Jeju Kirisitira, du the ɔɔ khi na ɔɔ khi ura. Orra Thāgba kana sa ã asi pa a ha si taareɛke bɔrnti a bɔna, ke sa mɪnti sapɪtɪraake na kpaanenti.

4. Jeju, asɪ Taadaar

Ga khur ka di fa kpter bɔ puusɔra kã tibil na punoni na cuv dikha buu fiw sa gbeburɪ nɪwɛ kɔ̃tɪ agɪbo a taa nɪwɛɛkɛ hɔnɪ ga kure khirɔ'. Tibil ca ure teenane bulle.

Nɪ kptere hɪnɛ, sa gba thĩ nɪrɔre tibilɔke na jɛnɪ yɔ phura, su do nyɔɔn gbaare di ha yɔ kɔ̃tɪ bunɔke heni a kãasi fãga 'leere tibil ca ole di a hanane yãale tu kpu n tii nyɔɔnɔna, a hanane taadaar yãale.

Sokpaa bananaake boni, bana khedaar n cuvre taadaaru thɔ̃. Gɪdonɪ banaa na puno ɔɔ thethɛɛ bara na ker na bir bana cuɔrɔa'. A jule maara cɔcɔcɔ, a har dɪbara puurera fev le bã kparara. Si bana khedaar n pɔr du buluu, di puuresɔke na kɔɔ kɔɛantɪ ɔɔ yi, du do gɪ wɪɛɛ ga hale bã. Du do a 'lire wɔ̃ paar a yɛl ɔɔ taadaar nyɔ̃ gbegbela.

Si kɔɔ nɪre di wɪ so ayɪ, sokpaa banaanaake bonɪ n nɪnane sere fev bɪɛlbɪɛl, si buure a ho banaa, si bana khedaar na-n nɪrɔ Jeju Kirisiti.

Si anyera sa hana taadaar yãale?

Anyera Jeju n nuna a ho taada ure si yɪnɪ?

Tutugo buɔɔ sebera Matiɔ 1, si yɪre di thɔ̃thɔ̃daar thu una a mu Jofɛt Maru wedaar, aa ɔɔ wedaar hanane pɛmɛr du

the Thāgbaa Thu Phuu fāgara. Thāgbaa thōthōdaar thu suuraare ayɔwɔɔ:

*"Kūubir a na kɔ di fa duv ire Jeju, gidoni ɔr dɔ
vre na taani ɔ too awi sopugosɔra."
(Mat 1:21)*

Ireeke wɔ-n wenti Jeju "kɔru duɔn Kōtɔn n taare" lɔrayelda jɔjɔɔ n kɔɔ piere taadaarɩke na piereɔn sɔrast khaa, agibo a tee du a taa paarsɔɔke Rɔmēdara teeni.

Sɩ thōthōdaar thu nina ser di Jeju ine a taa sɩ puureraake kpalani ka, ger duɔn sopugo.

Sopugo, sɩ jena, sopugo duɔn thē fevuke Thāgba sɔni gɩ puurore, gire fevuke sɩ-n cvuni, agibo sɩ-n kpierni, ke Thāgba n yini du do gɩ puurore, sopugo n khiele puure jɔɔ, gɩ-n kuere tibil ikhasɔɔ yi, narakε asɩ thethee yi. A-n lee ser nakha Thāgba, a hona mō banaa n hunɔnani ɔɔ khekhe. Sopugo n thɔɔ ser a pe khirrɔɔke dɔni khorrdaa, naare guke teani kha ke tibil na punoni na fuu na ɔɔ thethee punoɔ'.

Sɩ 'leere fāga sopugoo yē thīthun, sa hana punone agibo the paarsɔ sɩ fuu nɔwe caaraake kōtɔnani thake ɔɔɔɔ'. Sɩ hanane taadaar yāale, di Jeju duɔn Taadaarra.

Ɔɔ khi kuku thirura, a heene asti sopugosɔ. A teere kuleeke Thāgba na kɔɔ kulna suni a heen ɔɔ yuɔ. Ɔɔ boni jirɔ dɔ nɔɔ, di si fuu Thāgbaa nīkhirrɔ, si si puno si bir si kuun kha na ɔr, sa-n ur biel dɔurra, si fuure khirrɔ daka wo, gire na dɔni si toore khorr le khīdi dɔɔ, sa ure na the khirera na too khorr nakha Thāgba.

5. Jeju n thɔɔ sɛr yire khorr dɪra

Bana khedaar fure banaake boni a gbaa a dēe ɔɔ nyē gbegbela, sa kerna birna ɔɔ pa. Si yire thī nɔrɔre liir, ke n hana suni tu jur Thāgbaa nau ha pedarara.

Kɔ̄tɪn, gidoni a dor asti khekhe a na dor buɔ si a kerna si a birnɔ, pɔpɔpɔl phaphapha asti yire khorr dɪra. Banaake boni agakpaana a 'leere nyuɔn na dikɔ, si utɔe hē a kpor phāphāphā bō kparara di ga-n puɔr. A kɔɔ toore ha khverera, di ɔɔ kpter nyanyaana. A bu, a yɔɔna, mō si yini thīe thake, a na kɔɔ punone na 'li fāga, bɔɔraake ɔɔ khekhe na yini, a ur dɪbara a jal bana cuɔɔ ya? Wa kɔɔ vɔɔ na bule bule ca ura', gidoni khekheke henani bɔ jur na nau gbaare a pɛ nyō gbegbelela a birna. Bana khedara haleeke ber n kani bɔɔ di banaa n tha thunɔ si na jal ya? Ga do thale bana kheda ure si yini sokpaaraake ha ga, gidoni ɔr wer n denane caca bɔ gire na bɔni banana na ɔɔ tomi khedara.

Anye dɔ dureeke sa tini thudaa billo? Jeju dɔn asti Taadaar ga do gidont a kēkerene a pe sar asti yirə a taa si dakha sopugora Satāa fāgara na khirrə dɔbara ga, si gidont a-n dona ser bɔɔ wire koo dɔ thɔɔ si da-n pe yire khorra. Dɔ gba si a furɔ ado gi teere kha.

Ga kpiersɔɔke jaa ser kpiere ni biellaake si jini bɔɔbɔɔ Thāgbaa bisanaa thithun, ke nerɔni ha pɛdaarke n munani Kōtin. A-n cɔvɛ gidont a yire gire koo kani ɔɔ billo, dɔ the ne pelaake a yini gbalākothina. A-n durɔre bure ne kaarke tibla yenyɔ curni dɔ wa-n jal were were. Jeju guke dɔni thothɔɔ, bɔ jɔjɔra ha pɛda ca ole n yiere dɔ do, paar fev, tibili ne ka a-n yi dɔbara, sirake ɔɔ kpaar pa bɔɔraale dor bɔɔke puuroni ka ɔɔ yirə. A-n hune dɔ ho Jeju bo ner faa mie ca ole kōtinani thale bɔbo, si Jeju n suuraare thake dɔ yi; kpei ga ha thala, bɔɔraake a koo yɔɔni a koo gbaare a furɔ.

Hvɛeke n jalani yire khorra n hor dikhāa bɔɔ gi-n kure maar, a hanana thīeke dɔni varre, na thīeke hɔni ga kure khir. Dikhāa bɔɔ si punone hana kpiere sa ji mō sa cɔvni si si kəɔ gar agɔbo sa-n yirra'. Si sokpaake n so sare dɔ yi sa ha dɔbara ga. Jeju hale ɔɔ dɔ kiru sa jure wi biel khi ure na yire khorr. Yi hanane punone khur dikhāa bɔɔ, si si hanana tu jur. Jeju dor asti khekke ke buɔnɔni bune ka, a jure asti nwe na awi yɔɔ, a jure bɔɔke asti ha pe n kpeleni. Mō Polke dɔni thōthō soni ayi: *"Ī bɔ ji dā fer, gidont*

γωρera mi-n nina ἰ fāga" (2 Kor 12:9). Jeju jure mō a na thoɔ suni na jalna yire khorr dura.

6. “Dav n hale Thāgbaa thōthōdaar thusɔ thīthun sopugoda biellaake debani haar” (Luki 15:10)

Ado wire n bent numaa pa gi, banaa wo banaa dor thī buɔ. Thale bana khedaar n nina ɔɔ dav bōoraake a birni a 'le ure kōɔ boni. Ga wiile Jeju muni sokpaake pi, a mure sokpa kpuke n mianu kherike ɔɔ war kōɔ buni, war gi a duburo ga do kpākpālā ga. Di bōoke a yaalni bɔ jɔjɔra a yi gi. A hanane dav jɔɔ mō a birni a 'le gure kōɔ boni. Agɔpi Jeju mure sokpa kpuke dōni balātherdaa. Kuunike ɔɔ bikuun kōɔ buni thumu. Bisaantle kōɔ ther ɔɔ thu ɔɔ a jal duraake kōtunani ka. Sirake ɔɔ thi n hune dɔwɔlu koo huera duɔro wo duɔro, a kpiɛr una yure a ker a na-n bir. Di hune wi biel ɔɔ bikuun kerre da-n bir na yicuru, a juna duke a cvvni ɔɔ thura. Thure kōɔ teguure na dav, a faana ɔɔ di pa a haa, sa yaal a cvv bolle ɔɔ ker birrə. Jeju tharre sokpaa yētheraake dauvke tibil n hanani bōoke a birni a 'le thīeekē a kōɔ kpiɛrni gi bure. Anye dɔ nɔɔ Jeju boni da-n u dav ca urera thaa bobo?

Tibil jɔjɔvke n kōɔ peni Jejuu thumu nūu wa tibil casokera kōɔ hale awi thīthun; jɔfu bu dudara, tivilaake wa-n thernana, na tibil ukhasɔ wo. Jeju dure thake ayi: Thāgbaa yera sopugodara fev hor thīeekē boni agibo banaake boni. Si di bir di mu thumu bireekē daanɔni

mɛrɛra aa, tibila fɛv punone hana yi phaa a 'lɛ Thāgbaa bɔ ji, gidoni a-n faare di paar di 'laa. Bɔɔkɛ kuun agibo kher n canɔ ɔɔ dɪpa ɔɔ fil tina, sa ma ha pɛrɛra a 'lena ɔɔ ulfɛsɔ, Jeju n sɔvraare di yi: *"Ha u hale Thāgbaa thɔ̄thɔ̄daar thusɔɔ thī̄thun"*. Gidoni tibila fɛv dor thī̄ b̄ɔ Thāgbaa yɛ thī̄thun.

Gɛrɛ puuroni dɔvɔn, jɔfv bu dudara na-n tɛnɛ kha gɛrɛ dɔvɔn Jejuu kpɛra'. Wɪ-n koe guure gidoni a-n hɛnɛ kona na kheraake wa-n thernana', wa-n tu dakha wo, di tibil ca wele punone 'lɛ Jejura, sopugo faare, na yi phaa na n̄ pɛra'.

Jeju mure sokpaasɔɔkɛ a puno a ha wɪ tuur awɪ koesɔra: Thāgbaa bɔ jira a unɛ a yāal tibila fɛv, adorake nte ha m̄, gidoni a yāale a taa wɪ. Di bɔɔkɛ ikhasɔ awɪ thī̄thun debini haar, dav k̄ɔt̄u hale Thāgbaa dɔvɔ.

Sa teena sa-n kpɛr, a ho jɔfv bu dudara ga, kɛ ikhasɔ, awɪ cara, na awɪ tu do pa, na awɪ fil cɔv wer di wɪ 'lee Thāgbaa bɔ ji. Ga filɔɔkɛ ther awɪ tibil tibil do pa filla, ga do Thāgbaa kpɛra ga.

Ado sɪ 'lɛr bɔ jur na bɔ dɔvɔnɛ kɛ thenɪ Thāgbaa pa, sa-n kākare. Sa-n kākare dakha wo, bɔɔ fɛvɔkɛ tibil debini haar a hana yi phaake Jeju Kirisiti n 'laant.

Gidoni Thāgba na ser fɛv na navuke na hanɪ mɛrɛra ga.